

KJAK

Eingin skrivstovukollveltinguttan førleikamenning

FÍGGJARLÓGIN 2014: Samgongan ætlar um at umskipa miðfyrisitingina. Tørvur er framhaldandi á einum fjølbroyttum starvsfólkahópi og ein fortreyt fyri at skrivstovukollveltingin skal eydnast er, at landið tekur avtalurnar um strategiska førleikamenning í ramasta álvara og at fakfeløgini verða við í allari tilgongdini

Selma Ellingsgaard

forkvinna í Starvs-mannafelagnum

Landsfyrisitingin, sum Finn Normann Christensen, legði lunnar undir í 90-unum, skal umskipast.

Ætlanin varð fráboðað longu í vár, tá ið figgjarkarmarnir vóru kunngjørdir. Hon verður tikin upp aftur í uppskotinum til figgjarlóg fyri 2014, ið nú er lagt fyri løgtingið, og samstundis hevur landsstýrið sett sjøtul á tær praktisku fyrireikingarnar.

Rationalisering

Endamálið er at skipa landsfyrisitingina heilt av nýggjum, so at “arbeiðið kann leggjast til rættis meira rationelt og at meira kann fáast fyri minni, umframt at styrkja fakliga umhvørvið”, sum skrivað stendur í figgjarlógarpuppskotinum.

Landfyrisitingin foevnir um sjeý aðalráð, sum húsast ymsastaðni í Havn og sum í dag kosta útvið 100 milliónur krónur.

Ætlanin er at endurskoða og gera uppskot til nýggjan bygnað fyri miðfyrisitingina, so at virksemið verður meira effektivt og rationelt. Samstundis verður lagt upp til, at fyrisitingarnar verða lagdar

saman í størri eindir, og ítøkilig sparimál í milliónaklassanum eru sett upp fyri tey komandi árin.

Sjøtul varð settur á arbeiðið í summar. Løgmansstjórin og aðalstjórin í figgjarmálum manna ein stýrisból, sum stendur fyri arbeiðnum. Samstundis er settur ein arbeiðsbólkur við fyra embætisfólkum, sum í desember skal handa eitt sokallað diskussiðsupplegg, sum siðani fer til hoyringar hjá ymiskum pørtum, m.a. fakfeløgnum, upplýsir Løgmannsskrivstovan.

Óskynsom akademisering

Nógv av teimum, sum í dag arbeiða í miðfyrisitingini eru limir í Starvsmannafelagnum. Tí fer felagið sjálvsagt at fylgja væl við gongdini í hesum máli, sum kann fáa stóran stóran týdning fyri limir okkara.

Politisku útmeldingarnar um størri effektivitet, rationellari virksemi og sterkari fakligheit, kunnu verða væl grundaðar. Men sum felag fara vit at ávara ímóti, at myndugleikarnir leypa fram av og í tilgongdini leypa bukk um tey royndu og dugnaligu starvsfólkini, sum mynda miðfyrisitingin. Og vit vilja somuleiðis ávara ímóti at almennu arbeiðsgevararnir í tilgongdini gloyma ásetingarnar í okkara sáttmála um at førleikamenna starvsfólkini, sum arbeiða hjá tí almenna.

Tá ið sagt verður í figgjarlógarpuppskotinum, at ein effektivisering av mið-

fyrisitingini er neyðug, tí at “lutfalsliga ov nógv orka fer til umsiting heldur enn til myndugleika- og ráðsuppgávur”, leiðir tað tankarnar beinleiðis til ta ófrættakenda rák, sum hevur merkt tann almenna sektorin í nógvum av okkara grannalondum tey seinastu árin.

Í fleiri norðurlondum er rekrutteringin til almenna sektorin broytt, soleiðis at alt størri dentur verður lagdur á formliga og akademiska útbúgving. Í dag hava t.d. 70 % av teimum alment settu hjá landinum í Norra hægri akademiska útbúgving, meðan talið í Íslandi er 60 %.

Eisini her heima hava vit varhugan av, at almennu arbeiðsgevararnir í alt størri mun leggja seg eftir at seta starvsfólk við akademiskari útbúgving. Í fleiri uppsagnarmálum hava vit sæð, at tá spariknívurin er hvestur, hevur hann rakt tey fólkini meinast, ið eru útbúgvín og upplærd í skipanini.

Men tað er ein vandamikil gongd.

Fjølbroyntni er lyklaorðið

Lat tað vera sagt beinanvegin Starvsmannafelagið er IKKI ímóti, at starvsfólk útbúgva seg. Tvørturímóti. Vit ynskja, at fólk áhaldandi menna og styrkja teirra førleikar. Ei heldur eru vit á nakran hátt ímóti, at fólk við hægri útbúgving arbeiða hjá tí almenna. Útbúgving er snøgt sagt alneyðug og ein fortreyt fyri einum vælverkandi almennum sektori.

Kortini fara vit staðiliga at ávara ímóti, at rekrutteringin til almenna sektorin fer fram við bindi fyri eyguni, so at tað eina og aleina verður hugt eftir, um starvsfólkini hava akademiska bakgrund, meðan drúgvar praktiskar royndir og realkompetansa verða sett til viks.

Ein slíkur starvsfólkapoli-tikkur kann viðføra, at fleiri størv verða mannaði við fólk, sum eru yvirkvalifiserað til uppgávurnar, so landið og starvsfólkini sjálvi ikki fáa gagnnýtt ta kompetansu og servitan tey eiga. Av tí at fólk við hægri útbúgving hava størri flytføri og natúrliga vilja søkja sær arbeiði í privata vinnulívinum, tá arbeiðsloysið minkar, og fleiri útboð eru av størvum til hægri útbúgvingar.

Tískil verður almenni sektorin eisini meira viðbrekin, um hann bara skal dúva upp á akademikararnar. Stóri vandin er tá, at tey skrivstovuútbúnu eru farin í onnur størv og fyrisitingin tískil hevur mist týðandi vitan og førleikar. Vitan og førleikar, ið bæði eru kostnaðarmiklir og drúgvir at byggja upp aftur.

Føroyska fyrisitingingin hevur nógv roynd og dugnalig starvsfólk, sum eru útlærd og upplærd í skipanini. Fólk, sum so at siga eru skræddaraseymað til sínar uppgávur, bæði tá talan er um umsiting ella málsviðgerð. Hetta eru fólk við stórarari realkompetansu og sum við sínum drúgvu royndum og praktiska innliti í fyrisitingina kunnu tilføra

almennu fyrisitingini eitt serligt virðismikið støðuføri og kontinuitet.

Tískil er fjølbroyntni lyklaorðið, nú landsfyrisitingin skal skipast av nýggjum. Tað ræður um at manna fyrisitingina við røttu fólkunum. Fólkum, sum hava júst ta útbúgving, tær royndir og teir persónligu eginleikarar, sum krevjast til ta ítøkiligu uppgávuna. Og tá kann stór realkompetansa, upplæring í skipanini og drúgvar arbeiðsroyndir ofta vera líka viðkomandi sum eitt akademískt prógv.

Førleikamenningkrevst

Nú farið er undir at fyrireika uppskot at savna og effektivisera miðfyristingina vil Starvsmannafelagið minna landsins myndugleikar á sáttmálaásetingarnar um bæði hoyring, (at álitisfólk og starvsfólk verða tikin við í allari tilgongdini) og strategisku førleikamenninga.

Avtalan um strategiska og skipaða førleikamenning á landsins stovnum hevur tvinnanda endamál. Hon skal tryggja, at starvsfólkini ikki steðga upp á síni yrkisleið, men allatíðina menna seg fakliga, so at tey vera før fyri at taka við nýggjum avbjóðingum. Samstundis skal avtalan tryggja, at landsins stovnar allatíðina mennast og at uppgávurnar verða loystar á dygdarbesta hátt.

Nógvir stovnar taka í dag ásetingarnar um førleikamenning í álvara, men tíverri síggja vit dømi um, at

avtalurnar ikki vera hildnar og at starvsfólkini ikki fáa ta førleikamenning, sum sáttmálin leggur upp til.

Her kunnu allir partar gerast taparar.

Vandi er fyri at starvsfólk, sum hava staðið í læru ella eru upplærd í almennum starvi, tapa kappingina móti starvsfólkum við akademiskari útbúgving, tá stovnarnir skulu rasjonaliserast. Fólk við stórarari realkompetansu enda í eini blindgøtu og kunnu fáa trupult við at fóta sær aftur á arbeiðsmarknaðinum, tí teirra førleikar eru ikki røktir og mentir. Hetta er dýrt bæði fyri starvsfólkini og samfelagið, og samstundis missa arbeiðsplássini starvsfólk við virðismiklum royndum og realkompetansu. Og fjølbroyntnið í starvsfólkahópinum hvørvur.

Eini slíkari fakligari einsrætting fara vit sumn felag staðiliga at møla frá, nú miðfyrisitingin skal umskipast og rasjonaliserast.

Ætlar landsstýrið veruliga at fáa meira fyri minni og at styrkja fakliga umhvørvið, soleiðis figgjarlógarpuppskotið leggur upp til, má tað sjálvsagt taka starvsfólkini, sum eru upplærd í skipanini, við í ætlanir sínar.

Við at tryggja, at starvsfólkini sleppa at røkja og menna sínar fakligu førleikar kunnu vit manna eitt fjølbroytt lið av starvsfólkum við hóskaðni førleikum, sum eru tilbúgvín til framtíðar fakligu avbjóðingarnar í eini nýggjari miðfyrisiting.

Útbúgving og granskingkunnu skapa fólkavøkstur

Sólvit Emilsson Nolsø

Heini í Skorini hevði 9/10/13 eina grein í Sosialinum, har hann vísti á skeivleikan í aldursbýtinum í føroyska samfelagnum. Hann vísir á, at vit nú nærkast einari helvtum-helvt støðu, har tað verða eins nógv fólk yvir fjøruti ára

aldur, sum tað verða undir fjøruti ára aldur.

Tað er ein álvarslig støða, tí um gongdin heldur fram, so verða tað um nøkur ár ov fá á arbeiðsmarknaðinum at upphalda teimum nógvu, ið ikki eru á arbeiðsmarknaðinum.

Loysnin er ikki einføld. Hvussu skulu vit kappast við alt tað, ið londini rundan um okkum hava at bjóða? Fólk fara hagar, ið fólk eru, og tí verður tað alsamt truplari at fáa fólk hendaveg, um tað eru so fá frammanundan.

Vit verða noydd at taka kappingina upp við londini rundanum okkum.

Fólkaflyting og Fólka-

vøkstur er ein frálík heildarætlan, ið Vinnumálaráðið hevur latið gjørt. Hon vísir á fleiri átøk, ið kunnu venda skeivu gongdini. Átøkini eru mong, men eg fari at taka eitt burturúr: útbúgving og gransking.

Tað er eingin ivi um, at Fróðskaparsetrið hevur alstóran týdning fyri føroyska samfelagið, tí hvar aðrastaðni kunnu vit vænta, at granskingin tekur støði í føroyskum viðurskiptum? Játtanin er hækkað í figgjarlógini 2014, og tað er gleðiligt, men enn er langt á mál. Politikarar skulu tora at satsta nógv og hugsastórt.

Við eini miðvisari menning

av Setrinum, umhvørvinum og lærugreinum tess kundi mann skapt eitt livandi sentur, ið var ein magnet fyri lesandi allastaðni frá. Sjálvur las eg saman við næmingum úr øllum heimshornum, og sjálvandi skal mann leggja hart út at fáa tey hendaveg. Eitt gott og nógv brúkt dømi er lærustovnurin í Tromsø, ið eftir hondini er blivið eitt altjóða universitet.

Næmingar leggja nógvir pengar eftir seg, og ongan tíð betur, um vit finga næmingar at leggja pening eftir seg í Føroyum heldur enn aðrastaðni.

Gransking skapar viðkomandi vitan, sum er týdn-

ingarmikil fyri eitt hvørt samfelag. Um vit kundu gjørt vart við ein hægri lærustovn, ið framleiddi góða og virðismikla vitan á einum altjóða støði, so byrjaðu granskingarpengar eisini at koma henda veg. Hetta skapti so eisini arbeiðspláss, ið hevði við sær, at fólk við hægri útbúgving høvdu ein møguleika at koma hendaveg at brúka sína vitan og útinna sítt avrik her.

Í øðrum londum, eru hægri lærustovnar ofta stór arbeiðspláss, ið eru sera týðningarmikil fyri lokalu økini.

Ongantið meir enn nú er tað blivið týðningarmeiri at menna Setrið og bjóða

øðrum av. Málið eigur at vera, at Fróðskaparsetrið skal vera eitt gott og kappingarført alternativ til tey, ið hava hug at koma norðeftir at nema sær útbúgving. Vitan og gransking verður alt meira virðismikil sum 'brand' og vinnuøki, og Føroyar kunnu verða við í hesi kapping. Spennandi útviklingin í arktiska økinum er eisini nakað, ið vit eiga at gerast ein partur av.

Nógvar avbjóðingar fylgja við hesum. Millum annað eitt kampus-øki, bústaðarmøguleikar og tiltøk at fara til uttanfyri skúlan, men tað ger tað bara alt meira spennandi!